

ňujú tento proces, smeruje k odhaleniu väzieb medzi vedomím a životným procesom reálnych indivíduí. Len cez vyjasnenie týchto súvislostí možno dospieť aj k plnému a čoraz všestrannejšiemu osvetleniu povahy vedomia.

Aj v rámci oboch týchto základných tendencií možno vydeliť špecifickejšie orientované záujmy. Čím ďalej postupuje tento výskum, tým viac sa potvrdzuje, že každý prístup smeruje k dôkladnejšiemu objasneniu určitých vlastností a momentov v povahe vedomia a že teda nemožno ani jeden z týchto prístupov podceňovať, zaznávať alebo dokonca odmietať. Len v integrovanom súhrne poznatkov, získaných všetkými metodologickými postupmi, nájde vedomie svoj najplnší, najvšestrannejší teoretický výraz.

Ondrej Filo

BULHARSKÝ ČASOPIS FILOSOFSKA MISE V ROKU 1970

Iste neujde pozornosti čitateľa, ktorý pozná podobný článok z minulého roku, že súčasný prehľad je vypracovaný nie v tematickom, ale chronologickom poriadku. Toto usporiadanie vyplýva z faktu, že rok 1970 bol pre bulharský filozofický život bohatý na udalosti. Tieto udalosti aj vytvárali jadro určitých tematických celkov, ktoré svojim rozsahom zaberali niektoré celé čísla.

Celé prvé číslo časopisu za 1970. rok je venované filozofickej a spoločensko-politickej činnosti akademika Todora Pavlova. Zhodnotením tejto činnosti sa zaoberá v prvom článku akademik S. G a n o v s k i. Vo svojej podstate je to životopisná správa o tvorivej ceste tohto význačného marxistu. Druhý článok napísal G. G i r g i n s názvom *Prínosy Todora Pavlova v oblasti dialektického materializmu*. Autor v ňom vyzdvihuje zásluhy jubilanta o popularizáciu a o ďalší rozvoj marxisticko-leninskej filozofie. Autorom článku *Názory T. Pavlova o problémoch logiky* je A. B a n k o v. Rozoberá v ňom myšlienku T. Pavlova, že teória odrazu je fundament logiky. Z tohto aspektu sa autor zaoberá problémom vzťahu medzi formálnou a dialektickou logikou. T. P a v l o v prispieva do tohto čísla štúdiou *Historický materializmus v prácach T. Pavlova*; venuje v nej pozornosť výsledkom, vyplývajúcich z aplikácie teórie odrazu v procese historického poznania a vyzdvihuje výnimočné zásluhy T. Pavlova v tejto oblasti. I. K a l a j k o v vo svojom príspevku *Myšlienka zväzku filozofie s prírodnými vedami a jej vývoj v dielach T. Pavlova* objasňuje tvorivý prínos jubilanta v rozpracovaní tohto dôležitého filozofického problému. Vysoko hodnotí najmä jeho pozitívne vedomosti v oblasti exaktných vied a úroveň filozofického výkladu ich výsledkov. Z hľadiska inej vednej oblasti hodnotí činnosť T. Pavlova A. A t a n a s o v v príspevku *Význačný predstaviteľ marxisticko-leninskej estetiky a literárnej kritiky*. Autor rozoberá boj tohto marxistického teoretika umenia proti rôznym vplyvom buržoáznej estetiky. I. N e t o v venuje pozornosť otázkam psychológie, rozpracovaním ktorej sa zaoberal T. P a v l o v vo svojom článku *Problémy psychológie v dielach akademika T. Pavlova*. I. N e t o v rozoberá boj T. Pavlova proti rehmkiánskej psychológii a jej zástancom v Bulharsku. N. M i z o v sa zaoberá veľmi špecifickým a originálnym problémom vo filozofickej tvorbe T. Pavlova — otázkami náboženstva. Článok autora *Todor Pavlov a marxistická religiológia* objavuje niektoré nové, ešte nedocenené prínosy jubilanta ateizmu. Ďalšia stať v jubilejnom čísle patrí S. S t o j e v o v i a je nazvaná *Nezmieriteľný bo-*

jovník proti buržoáznej filozofii. V tomto príspevku autor vysoko hodnotí zásluhy T. Pavlova v boji za čistotu marxisticko-leninskej ideológie. Záverečný článok jubilejného čísla časopisu patrí Dejanovi Pavlovi a nesie názov *Boj T. Pavlova proti antikomunizmu, pravému a „ľavému“ revizionizmu vo filozofii*.

Druhé číslo bulharského filozofického časopisu je tiež jubilejné a je venované hodnoteniu Leninovho prínosu v marxistickej filozofii. Úvodný článok v tomto čísle je od akademika T. Pavlova a má názov *Leninova dialektika — najušeobecnejšia metóda a vyššia algebra socialistickej revolúcie*. V svojom príspevku T. Pavlov hodnotí Leninovo chápanie vzťahu ekonomickej základne k politickej nadstavbe. Pozornosť v tomto čísle si zasluhuje aj článok sovietskeho filozofa A. P. Šeptulina — *Leninovo rozpracovanie princípu totožnosti dialektiky, logiky a teórie poznania*. Autor hľadá hlboké súvislosti medzi Heglovou dialektickou metódou a materializmom v Leninovom chápaní, odrážajúce sa v jeho *Filozofických zošitoch*. D. Marinov sa predstavuje článkom *Lenin a vývoj materialistickej dialektiky*. Na rozdiel od predchádzajúceho článku D. Marinov sa zaoberá prevažne otázkami gnozeológie, zastúpenými taktiež vo *Filozofických zošitoch*. Jadro rozboru sa sústreďuje v hľadaní dialektickej jednoty a protikladu medzi subjektom a objektom. *V. I. Lenin a niektoré aktuálne problémy formálnej logiky* je titul článku B. Ďankova. Autor venuje svoj príspevok hľadaniu niektorých súvislostí medzi formálnou a dialektickou logikou v Leninových dielach. B. Ďankov hodnotí ako veľmi aktuálne niektoré Leninove názory na formálnu a pochopiteľne aj na dialektickú logiku. Ďalší príspevok v tomto čísle je od G. Conkova a nazýva sa *Prínos V. Lenina vo vybudovaní vedeckých základov mravnej komunistickej výchovy*. Autor poukazuje na spoločenskú podmienenosť Leninovho prínosu a triedny charakter mravnej výchovy. Nájde tu zaujímavé myšlienky, týkajúce sa vzťahu nového spoločenského poriadku k buržoáznemu dedičstvu, kultúre a mravnej výchove. G. Jolov venuje pozornosť Leninovmu prínosu k riešeniu otázok sociálnej psychológie vo svojom článku — *Lenin a sociálna psychológia*. Autor sa hlavne zaujíma o Leninovo vysoké hodnotenie sociálnej psychológie pri riešení národnostných a triednych konfliktov. Aj slovenskému čitateľovi známy Dejan Pavlov, rozoberá súčasný stav leninizmu na ideologickom poli. Jeho článok venovaný Leninovmu jubileu sa nazýva *Leninizmus a niektoré nové momenty v boji proti marxológii a revizionizmu*. D. Pavlov sa dotýka veľmi širokého diapazónu problémov, súvisiacich s ideologickou diverziou uskutočňovanou zo Západu.

Úvodný článok tretieho čísla je venovaný metodologickým problémom vedy a nazýva sa *Niektoré otázky teórie a aplikácie vo vzťahu k problémom teórie vedy*. Autorom článku je akademik L. Iljev, ktorý vychádza vo svojej práci z pojmu *model*. Ďalej venuje pozornosť problému tvorenia pojmov, abstraktných štruktúr a ich usporiadanosťi, a uzatvára svoj článok otázkou o aplikácii teórie vo vede. Druhý článok tretieho čísla časopisu hodnotí Leninov prínos k riešeniu problémov spoločenského vedomia a je uverejnený pod titulom *V. I. Lenin a vývoj socialistického spoločenského vedomia*. Je to pokus D. Gardeva o aktualizáciu niektorých Leninových myšlienok, týkajúcich sa tejto problematiky. Tretí článok patrí B. Cenkovovi, ktorý rozoberá názory T. Pavlova o vlastenectve a internacionalizme. Ďalšie články tohto čísla sú zhrnuté pod jednotným tematickým menovateľom zameraným na prípravu VII. svetového sociologického kongresu, ktorý sa konal vo Varne v minulom roku. Príspevky sú poznačené snahou rozpracovať filozoficko-metodologický fundament pre zúčastnených bulharských sociológov.

Prvý článok tohto tematického okruhu sa nazýva *Poznanie, predvídanie a sociálna prognóza*. Autor A. Kožucharov sa zaoberá hlavne vzťahom medzi poznávacími

a praktickými funkciami myslenia. Z tohto vzťahu aj vychádza pri hodnotení zmyslu vedeckej teórie a vedeckého predvídania. L. Andrejev vystupuje s príspevkom *Princípy a problémy socialistickej prognostiky*. Článok sa dotýka takých problémov ako podstata socialistickej prognózy, rozdiely medzi socialistikou a kapitalistickou prognostikou a dialektický vzťah medzi prognostikou, plánovaním a riadením.

Dalšie články tretieho čísla hovoria o niektorých špeciálnych filozofických problémoch. Zvlášť zaujímavý je príspevok N. Lateva *Vznik a vývoj pojmu gén*, v ktorom autor rozoberá filozofické a exaktnovedecké súvislosti pri budovaní základných pojmov genetiky. Príspevok V. Coneva sa venuje taktiež problémom biológie a je uvedený pod titulom *O pojme cieľa biológie*. Samozrejme, že autor sa neobmedzuje len na problém cieľa, ale dotýka sa aj možnosti teleológie v biológii. Autor pripúšťa špecifickú existenciu cieľa vo vývoji živého organizmu. J. Minkov sa vo svojom článku *Je možné, aby bol zdôvodnený princíp indukcie* prikláňa k názoru, že logickým procesom je nielen poznávací vzťah indukívnej pravdepodobnosti, ale aj indukívneho princípu. E. Panova v príspevku *D. Hume a súčasný pozitivizmus* kritizuje novopositivistickú vulgarizáciu veľkého skeptika. Je to pokus oddeliť klasického Huma od falošnej interpretácie jeho súčasných prívržencov.

Prvé tri články štvrtého čísla *Filosofskej misle* sú venované znova 80. výročiu narodenia T. Pavlova. Prvý z nich patrí akademikovi S. Ganovskému a má názov *Význačný vedec, stranický a spoločenský činiteľ*, druhý akademikovi P. Zarevovi (*T. Pavlov ako literárny kritik*) a tretí Ž. Natanovi (*T. Pavlov a ekonomická veda*). Všetky tri príspevky hodnotia rôzne stránky činnosti známeho bulharského filozofa.

Štvrtý článok je svojrázne teoretické hodnotenie ideologického života vo svete v posledných desiatich rokoch a patrí akademikovi F. V. Konstantinovi (ZSSR). Nazýva sa *Rok 1970 — veľký sviatok leninizmu*. Autor v ňom vysoko hodnotí víťazstvá marxisticko-leninských ideí na medzinárodnom poli.

Lenin a dialektikomaterialistické učenie o kategóriách je názov príspevku C. Minevovej. Autorka z historického aspektu rozoberá tvorenie kategórií ako neprestajný proces zmeny ich obsahového a rozsahového zmyslu. V. Ivanov sa dotýka niektorých problémov logiky v článku *Logické antinómie; Formulácie* a zastáva názor, že existujú logické funkcie, ktoré sú všade nepretržité, ale nikde nie diferencovateľné.

Další článok, ktorý si zasluhuje pozornosť, je Vasilevova štúdia *Aktivita odrazu a „biológia“ aktivity*. Autor sa pokúša vyložiť filozofický zmysel aktivity živého organizmu na základe princípov teórie odrazu. R. Radev má vo štvrtom čísle časopisu článok s názvom *Gnozeologická neudržateľnosť neotomistického „realizmu“*; zastáva názor, že všetky špekulácie s realizmom v spomenutej filozofii dokazujú nemožnosť syntézy realizmu s ňou.

Piate minuloročné číslo bulharského filozofického časopisu sa začína úvodníkom *Komunistická stranickosť — najdôležitejší princíp marxisticko-leninskej filozofie*, ktorý bol prevzatý zo sovietskeho stranického časopisu *Kommunist*.

Druhý článok *Lenin a niektoré otázky sociálneho riadenia* napísal T. Valov a je venovaný otázkam vzťahu medzi objektom sociálneho riadenia v socialistickej spoločnosti. Autor poukazuje na skutočnosť, že objekt a subjekt sú elementmi jednotnej funkčnej štruktúry.

Hostom časopisu je C. A. Stepaňan (ZSSR). Jeho stať je uverejnená pod názvom *Historické etapy v budovaní komunistickej spoločnosti* a autor v nej vychádza z klasického rozdelenia dvoch etáp komunistického zriadenia.

V súvislosti s prípravami na sociologický kongres P. Gančev uverejňuje príspe-

vok *Tvorivá činnosť a sociálna prognostika*, v ktorom interpretuje pojem tvorivej činnosti na širokej báze všeobecnej spoločenskej aktivity.

Piaty článok tohto čísla je spoločná práca N. Praskovej a M. Stoilova o progrese v živej prírode. Autori interpretujú pokrok ako hlavnú tendenciu v evolúcii živého. Pokrok znamená stály vznik nových a dokonalejších foriem, ktoré majú lepšie vyvinutú schopnosť prispôbovania sa vonkajším podmienkam. D. Cekov sa zaoberá niektorými problémami metodiky hodnotenia kritizovaných náhľadov v článku *Leninské princípy kritiky buržoázných a nemarxistických názorov*. Podľa autora hľadanie miesta v súčasnom filozofickom svete nie je svojvoľnosťou každého filozofa, ale nevyhnutnosťou, ktorá má spoločensko-historickú a spoločensko-gnozeologickú opodstatnenosť. Článok S. Petrova *Logické antinómie. Riešenie* nadväzuje na článok V. Ivanova z predchádzajúceho čísla. S. Petrov vyslovuje názor, že každá antinómia v priebehu času musí sa nevyhnutne vyriešiť. Profesor A. Bankov venuje svoj článok *Základné etapy vo vývoji bulharského filozofického myslenia* zmyslu historickej periodizácie v dejinách bulharskej filozofie. Posledný článok tohto čísla, ktorý si zaslúži pozornosť slovenského čitateľa, je príspevok I. Slanikova *Náboženský cit a jeho objekty*. Autor sa hlavne zaoberá emocionálnou charakteristikou náboženského samopoznania, ktoré je podľa neho jednou z foriem psychického odcudzenia.

Úvodník šiesteho čísla časopisu s názvom *V. I. Lenin a niektoré otázky sociálneho predvídania* je od s. Popovova.

Veda — nová oblasť výskumu je druhý článok čísla. Jeho autorom je D. Radev, ktorý sa usiluje oddeliť špecifickú filozofickú interpretáciu vedy od sociologickej, ekonomickej, psychologickej a iných konkrétnych vedeckých disciplín, hoci nezaznáva ich úlohu v danej oblasti skúmania.

S. Vasilev venuje svoj článok *Tvorivá aktivita a umelecký prístup* otázkam estetiky v súvislosti s celkovou ľudskou činnosťou. Vychádzajúc z toho, že umelecký prístup má tri formy: asociatívnu, realistickú a symbolickú, autor pripúšťa, že umelecký prístup môže plniť aj reakčné úlohy.

Štvrtý článok tohto čísla *Metodologická a psycho-fyziologická analýza neadekvátneho odrazu v norme a patológii* napísal L. Gančevov. Z hľadiska teórie odrazu sa autorova pozornosť obracia na zákonite vznikajúce disproporcie v mravnom a hodnotovom poznaní.

Sémantická a gnozeologická pravdivosť je príspevok A. Dejkova, v ktorom tvrdí, že filozofický pohľad na sémantickú pravdivosť ukazuje zjavnú nesamostatnosť a ešte zjavnejšiu nedostatočnosť matematickej logiky pri riešení gnozeologického vzťahu človeka a skutočnosti. Tento nedostatok odstraňuje dialektická logika.

Ďalší článok šiesteho čísla patrí hostovi Filozofskej misle G. V. Platonovovi (ZSSR) a nazýva sa *Leninovo filozofické dedičstvo a biológia*. Autor poukazuje na nevyhnutnosť pozorne študovať Leninove filozofické názory, týkajúce sa problémov prírodných vied. Posledná stať je tiež príspevkom hosta T. Mšvenieradzevej (Sovietsky zväz) a má názov *Niektoré aspekty sociálneho učenia západonemeckého neotomizmu*. Autorka kritizuje antihumánnu podstatu tohto špecifického filozofického smeru.

Siedme číslo časopisu Filozofska misl sa začína príspevkom G. Girginova a M. Jankova *Miesto a úloha vedy v sociálnom riadení*. Autori rozoberajú vzťah spoločenských a technických vied k riadeniu spoločnosti a ich rozdiely v špecifickosti výskumu jej vývoja.

V druhom článku tohto čísla nazvanom *Problém relatívneho a absolútneho* venuje

I. Tasev pozornosť otázke absolútna. Hlavná myšlienka príspevku je obsiahnutá v tvrdení autora o vzájomnej podmienenosti absolútneho a relatívneho. I. Tasev skúma tento problém z pozície substančného ontologického modelu. *Myšlienky o programovaní* — tak nazval svoju štúdiu D. Dymov; dochádza v nej k záveru, že mechanizmus programovania je univerzálny a je všeobecnejší než mechanizmus riadenia a programov.

Štvrtý článok siedmeho čísla patrí N. Lejzerovi (ZSSR) a je uverejnený pod názvom *Ideologický boj vo sfére kultúry v súčasnej etape*. Autor kritizuje tzv. cykлизм vo filozofii kultúry; väčšiu pozornosť venuje najmä Spenglerovi, Toynbemu a Sorokinovi.

G. Šingarov vystupuje s príspevkom *Aktivita odrazu a Heglova dialektika*, v ktorom hľadá určité vzájomné teoretické súvislosti medzi marxistickou teóriou odrazu a Heglovým názorom na logiku. Ďalší článok — *O biológii ako systéme vied* — sa týka filozofických problémov prírodných vied. D. Bojčev v ňom hodnotí cestu biológie ako vývoj konkrétnej exaktnej vedy, ktorá ovládnutím svojho predmetu postupne rozširuje svoju platnosť a stáva sa vedou s veľkým poľom pôsobnosti. L. Suvorov (ZSSR) venuje pozornosť dejinám marxistickej filozofie v článku *Úloha filozofických diskusií v ZSSR v 20. a 30. rokoch v boji o leninizmus*. A. Ignatov má veľmi zaujímavý príspevok, týkajúci sa niektorých problémov hodnotenia historického procesu. Článok má názov *Fakt a interpretácia v historickom konaní*. Autor podáva svojrázny rozbor vzťahu historickej udalosti s jej interpretáciou. Základom tohto problému je pomer medzi objektívnym a subjektívnym.

Kritika ako prejav mravného vedomia je posledný článok siedmeho čísla a patrí V. Vičevovi. V príspevku sa vyzdvihuje úloha kritiky nielen ako určitej pracovnej metódy vo vedách, ale aj ako prejav mravnej konfrontácie medzi ľuďmi v celom komplexe spoločnosti.

C. Vasiljevová otvára ôsme číslo Filozofskej misle článkom *Maoizmus — odstup od teórie vedeckého komunizmu*. Autorka robí hlbokú a všestrannú analýzu teoretických zmien, ktoré naša maoizmus do marxizmu-leninizmu a poukazuje na vážne nedostatky týchto pokusov, ktoré nie sú ani nové, ani originálne.

Ďalší článok — *Lenin a filozofické problémy súčasnej fyziky* — napísal M. Omeľjanovskij a je venovaný Leninovu prínosu do prírodných vied. V svojom príspevku autor vychádza z Leninovho diela *Materializmus a empiriokriticizmus* a jeho filozofické závery konfrontuje s výsledkami modernej fyziky. Tretí článok tohto čísla s názvom *Subjekt ako aktívny príjemca informácií o vonkajšom svete*. Autorom je M. Jankov, ktorý v ňom analyzuje poznanie z hľadiska teórie odrazu a každodennej práce. *Vedeckotechnická revolúcia a buržoázna futuroológia* je článok P. Gančeva, v ktorom je predložená kritická analýza niektorých buržoázných sociologických teórií venovaných budúcnosti. D. Gardev venuje pozornosť vzťahu vedou a ideológiou v článku *Veda a ideológia*. Podľa autora je logicky neopodstatnené klásť proti sebe poznanie zákonov prírody a spoločnosti; z takéhoto stanoviska vychádzajú všetky teórie obhajujúce spoločenskú neangažovanosť vedca. I. Kalajkov v stati *Biologická forma odrazu a niektoré nové úspechy v biológii* hodnotí podstatu biologickej formy odrazu a vo svetle tohto biologického postulátu rozoberá niektoré výsledky biologickej vedy a ich zmysel pre marxistickú teóriu odrazu.

Článok N. Jordanova *Niektoré aspekty vedecko-technickej revolúcie a špekulácie antikomunizmu* je venovaný metódam ideologickej diverzie buržoázných teórií o spoločnosti. V. Kojev vystupuje s článkom *Osobnostné aspekty v umeleckej prav-*

de, v ktorom rozoberá tradičný problém spoločenskej a občianskej angažovanosti umelca prostredníctvom svojho diela.

Jediný článok, ktorý je v tomto čísle venovaný logike, patrí A. Eškenezimu a volá sa *Štandardné formálno-logické chyby*. Autor rozdeľuje chyby na tieto skupiny: 1. nesprávne pripočítavanie a klasifikácia, 2. nesprávna generalizácia a špecifikácia, 3. nesprávna negácia a kontrapozícia, 4. nesprávna identifikácia, 5. nesprávna konjunkcia, disjunkcia a implikácia, 6. nesprávna konverzia a inverzia, 7. nesprávna transformácia, 8. nesprávna substitúcia.

L. Dramalijev venuje pozornosť mravným problémom, obsiahnutých vo filozofii Nietzscheho. Svoj príspevok nazval *Nietzscheho etika*. Hodnotí v ňom filozofické teórie nemeckého filozofa ako jednoznačne reakčné a antihumánne.

Posledný článok tohto čísla je pokusom o prehľad niektorých problémov poznania v starovekej filozofii a nazýva sa *Antidogmatická zameranosť antického skepticizmu*. Autor článku R. Radev sa zamýšľa predovšetkým nad filozofiou Pyrhona, Timonesa a Sexta Empirika.

Deviate číslo časopisu je ovplyvnené oslavami 25. výročia jeho založenia. Úvodník *Po leninskej blagojevsko-dimitrovskej ceste* napísal hlavný redaktor, akademik T. Pavlov. Vysoko v ňom hodnotí štvrtstoročnú históriu bulharského filozofického časopisu.

Akademik P. Feodosijev (ZSSR) vystupuje s príspevkom *Vývoj socialistickej štátnosti*, v ktorom sa pokúša dať filozofické hodnotenie procesu tvorenia socialistickej štátu z hľadiska všeobecneplatných zákonitostí v ňom. *Kultúrna revolúcia v Bulharsku* je príspevok akademika S. Ganovského, ktorý prináša veľmi svojrázne hodnotenie dvoch možností uskutočnenia kultúrnej revolúcie a stavia do protikladu marxisticko-leninské chápanie s maoistickým. V znamení osláv 25. výročia založenia časopisu je publikovaný aj príspevok R. Karakolova *Marxisticko-leninská filozofia — vodidlo pre revolučnú činnosť BKS*. Autor rozoberá ideový vývoj Bulharskej komunistической strany od roku 1891 až podnes a poukazuje na význam prevratných momentov v jej hľadaní správnej cesty v spoločenskej činnosti.

Ďalší článok patrí G. Conkovovi, ktorý venuje pozornosť jednému, čiastočne zanedbávanému problému — zmenám v duchovnej oblasti, ktoré sprevádzajú vývoj materiálneho života v tvoriacom sa socialistickom štáte. Článok je uverejnený pod názvom *Duchovný vývoj bulharského ľudu v podmienkach socializmu*. A. Kožucharov sa zaoberá s niektorými špecifickými otázkami teórie odrazu v článku *Vedecká tvorba ako odraz*. Deviate číslo časopisu uzatvára Guy Besse (Francúzsko) svojím príspevkom *Užitočnosť ako základný pojem v období osvietenstva*. Autor vychádza z Heglovho stanoviska voči osvietenenskému utilitarizmu a rozoberá názory francúzskych mysliteľov z tohto obdobia.

Ďalšie číslo bulharského filozofického orgánu otvára D. Cekov článkom *Friedrich Engels a ideologický boj*, ktorý je venovaný 150. výročiu narodenia spoluzakladateľa vedeckého komunizmu. Autor ostro kritizuje všetkých tých, ktorí zaznávajú jedným alebo druhým spôsobom Engelsov prínos do vývoja vedeckého komunizmu. I. Kalajkov, autor state *Idey Friedricha Engelsa o protirečení medzi tradičnými spôsobmi myslenia a výsledkami z výskumu prírody* analyzuje Engelsove názory na mechanizmus vedeckého poznania. S. A. Vasiljev vystupuje v tomto čísle s príspevkom *Kategórie a pojmy*, v ktorom vytyčuje ako najdôležitejšiu úlohu výskumu pojmov a kategórií sledovania ich vývoja — formálneho a obsahového. *Teória vedy v hľadaní samej seba* je kolektívnou prácou J. Minkova a S. Kočaunova, v ktorej obaja autori obhajujú existenciu a metodologickú oprávnenosť špeciálnej vedy o vede —

alebo ako sa oni vyjadrujú — „filozofie vedy“. Piaty článok patrí D. Radevovi a nazýva sa *Aspekty aplikácie vied o spoločnosti*. Autor venuje svoj článok niektorým problémom intelektuálneho vývoja spoločenskej skupiny technickej inteligencie v podmienkach vedeckotechnickej revolúcie. V štúdiu I. Pančeva *Organizmus a prostredie* sa opäť stretávame s filozofickou interpretáciou niektorých problémov biológie z hľadiska dialektického materializmu. I. A. Čudinov (ZSSR) publikuje príspevok *Zdravý rozum ľudí v hodnotení klasikov marxizmu-leninizmu*. Dozvedáme sa v ňom o Marxovom, Engelsovom a Leninovom kritickom odmietnutí naivného realizmu v poznaní. *Aspekty idey odcudzenia v Heglovej Fenomenológii ducha* je článok S. Simeonovovej, v ktorom autorka vysoko hodnotí prínos veľkého Nemca v tomto závažnom filozofickom probléme. Posledný príspevok v desiatom čísle časopisu *Filosofskia misl* je venovaný problémom dejín logiky a má názov *O riešení niektorých filozoficko-sémantických problémov od staroveku do konca 20. storočia*. L. Ivanov v ňom robí stručný, ale výstižný rozbor vývoja semiotiky.

Ďalšie číslo časopisu obsahuje úvodný prejav bulharského premiéra T. Živkova pri otvaraní VII. svetového sociologického kongresu vo Varne, a taktiež záverečné vystúpenie T. Pavlova.

Prvý článok s názvom *K dialektickému chápaniu vývoja* je od A. Polikarova (známeho aj v ČSSR). Autor v ňom naďalej zotrúva pri svojom známom stanovisku o stacionárnom vývoji vesmíru, obohacujúc ho o nové dôkazy. M. N. Rudkevič (ZSSR) venuje pozornosť gnozeologickým problémom vo svojom článku *O tvorivom charaktere odrazu sveta vo vedomí človeka*. Autor poukazuje na to, že marxisticko-leninská teória odrazu nevyklučuje význam praxe v poznávacom procese. *Lenin a problém diferenciacie a integrácie v prírodných vedách* je článok B. Ďjančkova, v ktorom autor prináša niektoré nové poznatky o Leninových postrehoch, týkajúcich sa špecializácie a koncentrácie prírodných vied. Štvrtý článok *Kategória špecifickosti a jej význam pre nozológiu* je od K. Mečkovova. Autor v ňom vetyčuje špecifickosť ako princíp nozológie, a z tohto hľadiska rozdeľuje význam pojmov nozologická jednotka a chorobná jednotka. Ďalší príspevok — *O správnej organizácii psychologických a fyziologických výskumov práce* napísal M. Kirov. Hlavný problém článku tvorí hodnotenie doteraz používaných metód výskumnej práce v procese tvorenia materiálnych statkov.

Posledné dvanásť číslo časopisu *Filosofskia misl* je obsahovo najbohatšie v porovnaní so všetkými ostatnými zväzkami. Prvý článok v tomto čísle je od T. Valova a má názov *Pred X. zjazdom BKS*. Autor vysoko hodnotí ideologickú činnosť strany medzi dvomi zjazdami. D. Pavlov vo svojom príspevku *VII. svetový zjazd sociológov — dôležitá udalosť v medzinárodnom vedeckom živote a v ideologickom boji* informuje o svetovom sociologickom kongrese vo Varne. G. I. Caregorodcev (ZSSR) vystupuje s príspevkom *Friedrich Engels a sociálno-biologický problém*, v ktorom venuje pozornosť Engelsovmu názoru na vzájomnú súvislosť medzi prírodnými a spoločenskými zákonmi a kritizuje teóriu o tzv. disharmónii medzi biologickým a sociálnym prostredím v podmienkach vyvíjajúcej sa civilizácie. *Friedrich Engels o vzťahu medzi svetonázorom a umeleckou metódou* je článok B. Cenčkova, v ktorom sa autor zamýšľa nad niektorými problémami umenia, rozpracovanými Engelson z hľadiska marxistickej teórie triedneho boja. L. Živkovič (Juhoslávia) vystupuje s príspevkom *Marxizmus a koncepcia tzv. večnosti odcudzenia*, v ktorom rázne kritizuje názory niektorých juhoslovanských filozofov na túto problematiku a spresňuje sám pojem *odcudzenia* ako druh výrobnnej činnosti v kapitalistickej spoločnosti. Šiesty článok posledného čísla je od S. Petrova a má názov *Logické antinómie. Výklady*. Autor

je toho názoru, že akceptovanie hypotézy o relatívnej pravdivosti antinómií je neudržateľné pri hľadaní takých riešení, ktoré by vylúčili antinómie. Ch. K o n d a k o v nazval svoj článok O „vonkajšej pamäti“ človeka. Autor hodnotí niektoré problémy, vznikajúce s vývojom kybernetiky, z hľadiska teórie odrazu a poukazuje na ich všeobecnú platnosť v prírode a spoločnosti. *Zvláštnosti pri formovaní náboženskej idey* je príspevok P. C v e t k o v a, v ktorom nájdeme zaujímavé postrehy z oblasti ľudskej duchovnej náboženskej činnosti. Autor zdôrazňuje, že predmet a prameň náboženského obrazu je objektívna skutočnosť a náboženský obraz sa podriaduje všetkým zákonitostiam, podľa ktorých sa tvorí každý iný obraz. V poslednom článku od V. S u b a š k y h o *Gnozeologické koncepcie bulharských rehmkiáncov* sa zaoberá jedna kapitola z dejín bulharskej filozofie. Autor venuje pozornosť tak faktografickému prehľadu, ako aj teoretickému hodnoteniu tohto prúdu v bulharskej filozofii.

*

Z príčin, ktoré sme objasnili na začiatku, tohtoročný prehľad bulharského filozofického časopisu má zvlášť výrazný informačný charakter. Treba na záver poznamenať, že napr. v porovnaní s rokom 1969 Filozofská misl bola v minulom roku bohatšia po obsahovej stránke a rozdiely v úrovni jednotlivých článkov boli menej výrazné ako v predminulom roku.

Minčo Minčev